

11 Øre pr. m². At Tal af den Art kan differere under Hensyn til Ejendommenes Beliggenhed og navnlig Lejlighedernes Gennemsnitsstørrelser og den større eller mindre gennemgribende Modernitet og „Skrabning“, maa indrømmes, og ligeledes vil virkelig sagkyndige vide, at man aldeles ikke kan sondre mellem „Centralvarmeejendomme“ og „Kakkelovnejendomme“, men at Sondringen gaar langt dybere. Den beskedne Bygge-maade omfatter en rationel Gennemarbejdning af Huset og Typen og en Nedskrabning af alle Udgifter og Moderniteter, naar der derved kan opnaas en effektiv Billiggørelse, uden at man dog angriber de vigtigste Goder, nemlig Boligens Beliggenhed og Sundhed i Henseende til Luft og Lys og de nødtørftige gode Installationer samt Legeplads for Børnene; mellem den flotte moderne Byggemaade og den mere skrabede kan der ogsaa tænkes Mellemløber. Jeg tør give den Oplysning, at *Indenrigsministeriets Byggeudvalg*, hvoraf jeg er Medlem, ogsaa har behandlet Problemet som Grundlag for dets Betænkning og har ment, at et noget mindre Tal end det af mig anførte Tal, 2 Kr. 11 Øre pr. m², vilde være det rigtige, hvorved ogsaa de af den økonomiske Situation nævnte Forskydninger samt den større eller mindre Grad af „Skrabning“ kommer i Betragtning. Af *Byggesocietetets* Huslejeindeks pr. 1. April 1941 fremgaar, at Byggeprisen for moderne og billigt Byggeri er henholdsvis 181 og 160 Kr. pr. m². Det vides tillige, at af de for nylig indkomne Licitationer for *moderne* Boligbyggeri har nogle befundet sig paa over 200 Kr. pr. Byggesum, medens K. A. B. i disse Dage afslutter Kontrakter om 155 Kr. og hertil svarende billigere Husleje.

Endvidere henvises til hoslagte Bilag over Boligforetagender i *København og Frederiksberg*, hvoraf Spændvidden mellem dyrt og billigt Byggeri klart fremgaar.

Inden for sagkyndige Kredse, der har behandlet Spørgsmaalet, har ingen virkelig betvivlet, at *et dyrt Byggeri er dyrere end et billigt*, og nok saa mange Tal, der stilles op, vil naturligvis ikke kunne forandre den Kendsgerning, at Nøjsomhed under Planlæggelsen til syvende og sidst vil bringe en mere overkommelig Husleje frem, end en principiel Medtagelse af smukke Moderniteter, som i sig selv har deres Tilløkkelse, og som enhver Byggherre gerne medtager, men som desværre har den Egenskab at forhindre den virkelig nødlidende Del af Befolkningen i at faa de Boliger, som den under Hensyntagen til Situationen maa siges at have et naturligt Krav paa.

Den Modstand, som fra Fællesorganisationens Side i en Række Aar har været rejst mod et Byggeri med billig Byggemaade, har sat ind paa 2 Punkter:

1) Man forsøger at bevise, at et moderne og dyrt Byggeri omtrent er *ligesaa billigt* som et billigt Byggeri, eller at *Forskellen dog er saa ringe*, at man ikke bør lade sig afskrække af nogle faa Kroners større Husleje, idet man til Gengæld opnaar en bedre Boligstandard.

2) Man undlader at støtte de Bestræbelser, som gennem mange Aar fra min Side og nu tillige fra Byggeudvalgets Side, se Forslagets § 3, 2det Stykke, har været fremme for at *undlade at opkræve Indskud af Beboerne*. Thi en saadan *Opkrævning forhindrer naturligvis de virkelig trængende i at opnaa Bolig*; man kan ofte med lige saa stor Rimelighed forlange en Million Kroner som 500 Kr. af en fattig Familie.

Disse to Standpunkter beror formodentlig paa en Miskendelse af det sociale Byggers Opgaver, i hvert Fald under den nuværende stærkt anspændte økonomiske Situation, og det er ejendommeligt, at man skal minde Fællesorganisationen — hvoraf mit Selskab ikke er Medlem — herom. Nogle faa Kroners større maanedlig Husleje, hvad enten man nu taler om 10 eller 15 Kr. om Maaneden, er i den nuværende Situation tilstrækkeligt til at spille en saa afgørende Rolle paa en mindre Arbejders Budget, at man ved at fastholde den høje Husleje udelukker adskillige Familier fra at faa Boliger. Og ved at fastholde Kravet om Indskud, selv med nogen Reduktion, sætter man i Virkeligheden *en Spærrebom* for den trængende Del af Befolkningen. Disse Standpunkter beror formodentlig paa en ejendommelig Opfattelse af Spørgsmaalet om, hvorvidt den lavere lønnede Del af Befolkningen er værdig til at indtræde i Boligforeninger, og om man er i Stand til at administrere disse Befolkningslag. Fra vor Side er vi paa det rene med, at dette forudsætter ekstraordinære Foranstaltninger, som vi da ogsaa har truffet: Oprettelse af Børnehaver, Fritidshjem, Ansættelse af Husfidslærere, ligesom vi for Tiden forhandler med det offentlige om Raadgivningssteder, hvorfra Husmødrene modtager Raad og Hjælp med Hensyn til Husførelse, Børnepleje, Madlavning, Syning, Rengøring og Indkøb — Foranstaltninger, som forlanger en Del Administration og en social Interesse for Sagen, men som naturligt er sammenknyttet med det sociale Byggeri, for saa vidt dette ikke alene skal ses som en økonomisk og forretningsmæssig Opgave.